

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

GEOGRAFIA

(Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť)

PRÍLOHA ISCED 3A

Posúdila a schválila ÚPK pre geografiu

Bratislava 2010

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Učebný predmet geografia v gymnaziálnom štúdiu podobne ako v základnej škole rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme: Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehlbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom. Predmet zabezpečuje vzdelávanie v oblasti vnímania zmien a aktuálneho stavu prírody Zeme a ľudskej spoločnosti. Zem je priestor pre život ľudí a poznanie zákonitosti fungovania má dôležité postavenie vo vzdelávaní mladého človeka, pretože podľa toho ako dobre sa naučí chápať vzájomný vplyv človeka a prírody, podľa toho je šanca, že životný priestor bude zachovaný aj pre ďalšie generácie. V obsahu vzdelávania je potrebné dokázať spájať a využívať poznatky aj z iných oblastí vzdelávania (napr. z histórie, biológie, matematiky, umenia). Učebný predmet geografia vytvára priestor na zdokonalenie sa v práci s rôznymi mapami, štatistickými materiálmi a inými zdrojmi informácií. Geografia sa zameriava tiež na zdokonaľovanie sa v zručnostiach pri narábaní s databázami, diagramami, grafmi, fotodokumentáciou i v podobe výstupov tematických máp.

Predmet integruje aj témy osobného a sociálneho rozvoja, environmentálnej výchovy, multikultúrnej výchovy, témy z mediálnej výchovy.

Význam geografie spočíva aj v tom, že žiaci získajú schopnosť aplikovať poznatky po skončení školy pri rozvoji regiónov, v ktorých žijú a použitím analýzy a syntézy dokážu porovnávať vybrané regióny medzi sebou aj so slovenskou realitou a vyhodnotiť ich. V súčasnosti sa kladie dôraz na schopnosť prezentovať región.

V súvislosti s európskou integráciou je potrebné, aby žiaci mali poznatky o historických, geografických a kultúrnych danostiach regiónov, s ktorými chcú v škole alebo mimo školy spolupracovať.

V rámci naplňovania geografických cieľov, obsahu a štandardu sa nekladie dôraz na jednoduché osvojovanie encyklopedických poznatkov, ale ťažiskom je zamerať sa na identifikáciu základných zákonitostí, väzieb, aktuálnych problémov na Zemi a v spoločnosti, ich riešenie a i.

Prostredníctvom geografie žiaci získajú schopnosť rozpoznať a pochopiť význam tolerancie a úcty k iným národom, dôležitosť poznania a ochrany prírodnej aj kultúrnej krajiny, pestovanie kladného postoja a úcty k svojmu okoliu, iným národom, a samozrejme k sebe samému.

Nezanedbateľnou súčasťou kompetencií, ktoré geografia buduje, sú analýzy premien krajiny v čase. Ich cieľom je poznať zákonitosti vývoja krajiny a možnosti tvorby prognóz pri jej ďalšom využívaní, ochrane a zveľaďovaní.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU GEOGRAFIA

Vo vyučovaní geografie v gymnáziu sa všetky aktivity odvíjajú od hlavného cieľa – zvládnutia a správneho využitia nadobudnutých geografických poznatkov a zručností v praxi. Žiaci majú po skončení štúdia tohto učebného predmetu dokázať aplikovať a hodnotiť geografické informácie, čo znamená informácie získané z máp, literatúry, médií, osobných skúseností z regiónu alebo z iných oblastí sveta. Výsledkom bude, že žiaci dokážu rozpoznať možnosti a spôsoby uplatnenia informácií geografického rázu v bežnom živote, napríklad analyzovať obsah mapy, orientovať sa podľa nej, získavať informácie z diagramov, schém či tabuliek s geografickou tematikou a i. Orientovať sa v aktuálnych situáciách vo svete a na Slovensku. Hodnotiť javy a fakty (vzniknuté v prírode alebo zapríčinené človekom). V jednotlivých regiónoch Zeme dokázať posúdiť súčasnú politickú a ekonomickú situáciu.

Príkladov uplatnenia poznatkov a najmä zručností geografického rázu po ukončení štúdia geografie v gymnáziu je v bežnom živote mnoho. A práve to je „globálnym“ cieľom výučby geografie – v čo najširšej miere uplatniť nadobudnuté poznatky a kompetencie.

Jednotlivé čiastkové kompetencie možno zhrnúť do viacerých tematických okruhov:

- Rozvíjanie kompetencie pracovať s informáciami sa deje prostredníctvom analýzy a interpretácie rozsiahleho súboru vstupných faktografických informácií, ktoré žiak dokáže sám získať a ich transformovať do hodnotiacich a sumarizujúcich výstupov. Schopnosť pracovať s týmito výstupmi v podobe tematických máp, tabuliek, schém, diagramov a blokdigramov. Zároveň sa tým rozvíja aj čitateľská gramotnosť a to čítanie nesúvislých textov. Cieľom je naučiť spracovať a interpretovať údaje.
- Praktické zvládnutie riešenia problémových situácií vyžadujúcich analýzu kartografického materiálu najrôznorodšej povahy (aj v digitálnej forme, vrátane práce s GPS) je súčasťou rozvíjania kompetencie riešiť problémy v prepojení na digitálnu kompetenciu. Používať informačné a komunikačné technológie sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania pri tvorbe projektov, ale aj pri úlohách z regionálnej geografie sveta.
- Aplikovať poznatky o zákonitostiach premien geografickej krajiny pri posudzovaní perspektív vybraných regiónov. Navrhovať a hodnotiť alternatívne postupy pri scenároch ich rozvoja. Praktický význam geografie spočíva v tom, že pomáha modelovať aj pracovné možnosti – modelová cestovná kancelária, rozvoj regiónu, prezentácia vlastného regiónu.
- Pochopenie globálnych trendov vývoja spoločnosti na Zemi a uplatnenie zručnosti na využitie týchto poznatkov pri profesných aktivitách (ďalšie štúdium, podnikanie a i.).
- Racionálne zhodnotenie dosahov ľudskej činnosti na životné prostredie a budovanie postojov, ktoré sú v súlade s optimalizáciou využitia krajiny pri minimálnych zásahoch do prírody (udržateľný rozvoj).
- Viest' žiakov k vnímaniu odlišností medzi jednotlivými národmi, kultúrami a náboženstvami a v konečnom dôsledku k odmietavému postojovi k intolerancii, xenofóbii a násiliu.
- Spoznávanie kultúr a zvykov obyvateľov rôznych štátov sveta, ktoré vedie k akceptácii ich spôsobu života.
- Komunikatívnu kompetenciu – využívaním samostatných prejavov žiakov a používaním správnej geografickej terminológie.

Výsledkom rozvíjania kompetencií je získanie geografickej gramotnosti, ktorá predstavuje systém poznatkov prírodných socioekonomických podmienok a faktorov života spoločnosti (v globálnych aj regionálnych rozmeroch). Geografia prehľbuje orientáciu v dnešnom svete

OBSAH VZDELÁVANIA

Obsah geografického vzdelávania v gymnáziách úzko nadväzuje na geografické vyučovanie v základných školách, preto sa očakáva ovládanie geografických pojmov a najmä názvov (osvojených počas výučby geografie v základných školách).

Vychádza z obsahu základných tém geografie – fyzickej, humánnej aj regionálnej, ale dôraz sa kladie na prepojenie tém a komplexné hodnotenie geografických javov. Cieľom je orientácia vo svete na základe geografickej charakteristiky.

Obsah je zameraný tak, aby bolo možné prostredníctvom neho rozvíjať kľúčové kompetencie. Okrem samotnej geografie obsahuje aj témy prierezných oblastí: multikultúrnej, mediálnej, environmentálnej výchovy, osobnostného a sociálneho rozvoja.

Hlavné témy:

Geografia v praxi

Možnosti uplatniť geografické informácie v bežnom živote. Charakteristika a význam máp. Určenie polohy bodu na Zemi pomocou zemepisných súradníc (v stupňoch). Vysvetliť tematický obsah mapy. Praktické využitie systémov GPS. Návod na analýzu diagramov, schém a tabuliek a ich geografického obsahu. Zhotovenie diagramov, tabuliek a i. z podkladových údajov. Práca s tematickými mapami a ich konštrukcia.

Planéta Zem

Globálna charakteristika vlastností Zeme z planetárneho hľadiska a jej dôsledkov, ktoré sú základnou príčinou mnohých prírodných procesov.

Príroda Zeme

Interpretácia základných prírodných zákonitostí pri analýze atmosféry, hydrosféry, litosféry, biosféry, pedosféry s dosahom na humánno-geografickú sféru. Charakteristika základných pojmov a zdôraznenie ich vzájomného pôsobenia pri utváraní typov krajiny na Zemi. Zhodnotenie ich vplyvu na život a jeho kvalitu.

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko

Identifikácia prvkov krajiny na Zemi (jej zložiek) a väzieb medzi nimi s dôrazom na humánno-geografické javy.

Poukázanie na rozmanitosť ľudstva podľa jazykov a náboženstiev a kultúrnych zvyklostí s dôrazom na toleranciu, porozumenie a mierové spolužitie medzi nimi. Charakteristika prirodzeného a mechanického pohybu obyvateľstva. Zhodnotenie príčin nerovnomerného zaľudnenia súše Zeme a prejavov ľudskej činnosti (napr. sídla, priemysel, doprava). Porovnanie podmienok na život a prácu v rôznych regiónoch Zeme a na Slovensku. Analýza zásahov človeka do prírody Zeme a upozornenie na tie s negatívnym dosahom pre budúce generácie. Námety na možnosti odstránenia a minimalizáciu záporných javov.

Charakteristika možností, foriem, druhov a oblastí cestovného ruchu vo svete a na Slovensku. Potenciál, opis a význam kultúrohistorických pamiatok, veľkých športových udalostí či pútí.

Regionálna geografia sveta a Slovenska

Človek v krajine a jej ochrana

Analýza súčasného stavu a tendencií vyčerpávania surovínových zdrojov. Príčiny a dôsledky znečisťovania prírodných zložiek krajiny a globálne dopady činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Pozitívne príklady medzinárodnej spolupráce pri odstraňovaní týchto nežiaducich javov.

Rozdelenie obsahu do ročníkov v gymnáziu

Geografia v praxi

Geografia a zdroje poznávania (i historické). Mapy. Geografické súradnice na mapách (uhly). Tematické mapy
Použitie a tvorba diagramov, tvorba schém a tabuliek s použitím počítača. GPS v praxi

Planéta Zem – veľkosť a pohyby Zeme

Príroda Zeme

Zákonitosti atmosféry

Zloženie atmosféry. Počasie, klíma a procesy v atmosfére. Rozloženie zrážok a teploty na Zemi. Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy, znaky globálneho otepľovania

Zákonitosti hydrosféry

Obeh vody na Zemi a jeho bilancia.

Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí. Pohyby oceánskej a morskej vody (aj slapové javy). Význam oceánu pre človeka. Vodstvo na súši – povrchová a podpovrchová voda. Vodou podmienené procesy a formy reliéfu. Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana

Zákonitosti litosféry

Stavba zemského telesa. Základné jednotky pevnín. Horotvorná činnosť, sopečná činnosť, zemetrasenie. Miesta výskytu zemetrasení, cunami a sopečných erupcií. Živelné pohromy a ochrana pred nimi .

Základné charakteristiky biosféry, pedosféry a poľnohospodárstva

Bioklimatické pásma a zóny. Vertikálne členenie biosféry. Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo. Typy poľnohospodárskej krajiny. Lesy (pretrvávajúce odlesňovanie a rozmáhajúce sa zalesňovanie).

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely

Európa

Prírodné pomery Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel Európy

Klasifikácia sídiel. Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta a Európy.

Vývoj obyvateľstva Európy a prognózy jeho vývoja

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problém utečencov. Stret kultúr. Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v regiónoch Európy

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby.

Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela. Zahraničný obchod. Export a import.

Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Európske dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Štáty Európy podľa jednotlivých regiónov

Ázia, Afrika, Amerika a Austrália

Prírodné pomery svetadielov mimo Európy – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel v regiónoch mimo Európy

Proces urbanizácie. Súčasné tendencie urbanizácie sveta a porovnanie s Európou.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja vo svete

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Typy mechanického pohybu. Migrácia obyvateľstva. Problematika utečencov. Štruktúra obyvateľstva

Štruktúra podľa veku a pohlavia. jazyková, religiózna štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod v mimoerópskych regiónoch

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby.

Súčasné tendencie vývoja priemyselnej výroby.

Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby.

Veľké technické diela. Zahranichný obchod. Export a import.

Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.

Svetové dopravné systémy

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení.

Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Kultúra a tradície vo svete

Významné štáty Zeme podľa jednotlivých regiónov so zameraním na kultúru jednotlivých oblastí a štátov v regiónoch.

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi

Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete. Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete.

Návšteva slávnych kultúrohistorických pamiatok vo svete. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte

Človek v krajine a jej ochrana

Výčerpávanie surovínových zdrojov. Znečisťovanie prírodných zložiek krajiny. Globálne dôsledky činnosti človeka na ekosystémy Zeme. Odpady a hospodárenie s odpadmi. Medzinárodná spolupráca. Chránené územia na Zemi.

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na regióny Slovenska

Prírodné podmienky Slovenska – čítanie tematických máp

Základná charakteristika sídiel

Súčasné tendencie urbanizácie Slovenska.

Vývoj obyvateľstva a prognózy jeho vývoja na Slovensku

Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prirodzený prírastok. Mechanický pohyb obyvateľstva. Migrácia obyvateľstva. Utečenci – problém na Slovensku?

Štruktúra obyvateľstva. Štruktúra podľa veku a pohlavia. Jazyková, religiózna a vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.

Ekonomika a obchod na Slovensku

Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasné tendencie vývoja priemyselnej výroby. Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby. Veľké technické diela a ich dopad na životné prostredie.

Zahranichný obchod. Export a import.

Dopravné systémy na Slovensku

Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest a dopravných zariadení.

Príčiny rozdielov v úrovni dopravy v jednotlivých regiónoch.

Cestovný ruch Slovenska

Možnosti a miesta oddychu a rekreácie. Zimná rekreácia – známe oblasti a strediská na Slovensku.

Letná rekreácia – známe oblasti a strediská vo svete a na Slovensku.

Kultúrnohistorické pamiatky Slovenska. Cestovanie s cieľom navštíviť veľké športové a kultúrne podujatia a púte.

Regióny Slovenska

VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Z hľadiska geografických názvov (i faktov) sa predpokladá dokonalé zvládnutie štandardov základnej školy (geografické názvy sa preto v štandarde opätovne neuvádzajú).

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Geografia v praxi Zdroje poznávania v geografii	mapa, súradnice na mapách, tematická mapa a jej obsah, diagram, schéma, tabuľka, kartogram a kartodiagram, GPS	Vysvetliť určovanie polohy bodu na Zemi. Získať údaje z rôznych tematických máp a použiť údaje pri riešení úloh. Orientovať sa na mape. Určovať polohu ľubovoľného sídla na mape pomocou geografických súradníc.	Diskutovať o možnostiach uplatnenia geografických informácií (poznatkov, zručností) v každodennom živote.
			Interpretovať údaje získané z diagramov, schém, tabuliek s geografickými údajmi, kartogramy a kartodiagramy.
			Zostaviť pomocou počítača grafy, schémy, tabuľky.
			Používať správnu geografickú terminológiu.
		Porovnať využitie GPS s mapou v každodennom živote	Použiť dostupné kartografické produkty a rôzne geografické zdroje údajov v tlačenej aj elektronickej podobe pri riešení geografických problémov.
		Vytvoriť vlastnú mentálnu schému a mentálnu mapu pre orientáciu v konkrétnom území.	Orientovať sa s mapou v krajine alebo pláne mesta v meste.

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Planéta Zem	Veľkosť Zeme (polomer Zeme – guľa, elipsoid),	Porovnať veľkosť Zeme pri aproximácii jej tvaru ako gule a elipsoidu.	
		Uviesť príklady dôsledkov tvaru Zeme na usporiadanie typov krajín na Zemi.	
	Rotácia Zeme (hviezdny deň, slnečný deň), dátumová hranica, časové	Demonštrovať pohyby Zeme na modeloch, nákresoch a uviesť	Opísať spôsob výpočtu rozdielu časov miest v ľubovoľných časových

	pásma	dôsledky jej pohybov	pásmach.
	Obeh Zeme okolo Slnka (tropický rok) a dôsledky obehu	Opísať obeh Zeme okolo Slnka, vysvetliť, dôsledky obehu na ľubovoľné miesto na Zemi.	
	Mesiac, slapové javy, odliv a príliv	Vysvetliť vznik slapových javov.	

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
Príroda zeme			
Atmosféra	Zloženie atmosféry, Počasie, klíma a procesy v atmosfére. Rozloženie zrážok a teploty na Zemi. Prúdenie vzduchu v atmosfére. Klimatické pásma a oblasti. Zmeny klímy. Znaky globálneho otepľovania.	Charakterizovať zloženie atmosféry a význam jej jednotlivých vrstiev. Charakterizovať zmeny klímy na Zemi a jej príčiny.	
		Zdôvodniť rozdiely v počasí a klíme v atmosfére. Na základe tabuliek a mapy vedieť ich charakterizovať.	
		Zhrnúť rozloženie zrážok a teplôt na Zemi.	
			Analyzovať obsah tabuliek. Interpretovať tematické mapy a klimatické diagramy.
		Opísať všeobecnú cirkuláciu atmosféry a jej príčiny.	
		Na tematických mapách odlíšiť klimatické pásma a oblasti.	
		Uviesť znaky globálneho otepľovania a aktualizovať poznatky o nich.	Diskutovať o možnostiach eliminovania dopadov globálneho otepľovania na prírodu a človeka.
Hydrosféra	Obeh vody na Zemi a jeho bilancia. Svetový oceán – oceány a moria. Vlastnosti vody oceánov a morí.	Opísať dynamiku pohybov oceánskej a morskej vody a príčiny vzniku slapových javov. Opísať vodou podmienené procesy a formy reliéfu a ich	

	<p>Pohyby oceánskej a morskej vody, morské prúdy, slapové javy.</p> <p>Význam oceánu pre človeka.</p> <p>Vodstvo na súši, jazerá, rieky, vodopády podpovrchová voda.</p> <p>Vodou podmienené procesy a formy reliéfu.</p> <p>Pitná voda, jej zdroje, ich dostupnosť a jej ochrana</p>	<p>význam pre formovanie tvárnosti krajiny.</p> <p>Zhodnotiť zdroje pitnej vody, na Zemi a na Slovensku, zhodnotiť ich dostupnosť a navrhnúť význam jej ochrany.</p>	
Litosféra	<p>Vrstvy Zeme, litosferické dosky, pohyb litosferických dosiek.</p> <p>Príčiny a dôsledky pohybu litosferických dosiek.</p>	<p>Poznať stavbu zemského telesa, základných jednotiek pevnín, ich mobilitu, príčiny mobility a dopady na horotvornú činnosť, sopečnú činnosť a zemetrasenia.</p>	
	<p>Pohoria, kotliny, rift, priekopová prepadlina, sopka</p>	<p>Porovnať mechanizmy pôsobenia endogénnych a exogénnych procesov a ich vplyv na tvorbu zemského povrchu.</p>	
	<p>Zemetrasné pásma, okraje litosferických dosiek</p>	<p>Zdôvodniť miesta výskytu zemetrasení, cunami a sopečných erupcií a možnosti ochrany človeka pred nimi.</p>	
Biosféra a pedosféra a poľnohospodárstvo	<p>Bioklimatické pásma</p> <p>Typy poľnohospodárskej krajiny</p> <p>Lesy – odlesňovanie</p> <p>Vertikálne členenie biosféry.</p> <p>Dôsledky ľudskej aktivity na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo</p>	<p>Bioklimatické pásma a zóny, ako aj príčiny vertikálneho členenia biosféry.</p> <p>Opísať dôsledky ľudských aktivít na pôdy, rastlinstvo a živočíšstvo.</p> <p>Na základe činnosti človeka v krajine opísať typy poľnohospodárskej krajiny.</p> <p>Analyzovať proces odlesňovania a jeho riziká, uviesť príklady.</p>	

Človek a spoločnosť – aplikácia poznatkov na svetadiely a Slovensko

Témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Spôsobilosti
ZMENY NA POLITICKEJ MAPE ZEME	Štát, kolónia, politické zoskupenie, vznik nových štátov, makroregión, formulovanie kritérií	Vymenovať významné udalosti v 19. a 20. storočí, ktoré výrazne mali vplyv na zmeny na politickej mape	Diskutovať o aktuálnom stave v rozdelení sveta na štáty a rôzne politické zoskupenia, mať prehľad

		<p>Zeme v súčasnosti.</p> <p>Sformulovať vlastné kritériá, na základe ktorých vytvorí členenie sveta na makroregióny.</p>	o aktuálnych udalostiach
FYZICKÁ GEOGRAFIA	<p>Prírodné pomery Horotvorné pohyby, endogénne sily, exogénne sily, procesy, pohorie, kotlina, nížina, úpätie, svah, ľadovcový kotel, kar, ľadovcová dolina, skalné mesto</p> <p>Podnebné pásma, všeobecná cirkulácia ovzdušia, smer prúdenia vetrov, monzúny, pasáty, západné vetry, severné vetry, klimatické diagramy</p> <p>Bioklimatické pásma Pásmovitosť vegetácie na Zemi – príčiny a hlavné charakteristické črty jednotlivých pásiem</p> <p>Národné parky Pamiatky svetového dedičstva UNESCO</p>	<p>Podľa mapy charakterizovať prírodné pomery jednotlivých regiónov sveta, využívať poznatky z fyzickej geografie.</p> <p>Používať správnu terminológiu.</p> <p>Porovnať oblasti podľa geografickej polohy.</p> <p>Určiť na mape najdôležitejšie povrchové celky a porovnať povrch v jednotlivých regiónoch.</p> <p>Zdôvodniť rozdielnosť tvarov povrchov v rôznych oblastiach sveta na základe horotvorných procesov.</p> <p>Zaradiť jednotlivé regióny sveta do podnebných pásiem, opísať hlavné podnebné činitele, ktoré pôsobia na charakter podnebia.</p> <p>Zaradiť jednotlivé regióny sveta do bioklimatických pásiem, porovnať ich podľa množstva zrážok, prevládajúcej vegetácie a živočíšstva.</p> <p>Opísať vybrané pamiatky UNESCO – zameranie na prírodné lokality</p>	<p>Analyzovať rôzne tematické mapy, odbornú literatúru, informácie z médií a na ich základe skombinovať poznatky o charakteristike prírodných daností jednotlivých regiónov, využiť pritom IKT.</p>
GEOGRAFIA SÍDIEL	<p>Sídla. Klasifikácia sídiel. Aglomerácia, konurbácia. Proces urbanizácie. Súčasná tendencie urbanizácie sveta.</p>	<p>Porovnať druhy sídiel v rôznych častiach sveta. Na príkladoch uviesť časti sídiel.</p>	<p>Vymodelovať sídlo s jeho infraštruktúrou. Vybrať si sídla Európy a opísať ich znaky.</p> <p>Porovnať proces urbanizácie v jednotlivých regiónoch Zeme a Slovenska.</p>
GEOGRAFIA OBYVATELSTVA	<p>Rozmiestnenie obyvateľstva. Dynamika obyvateľstva. Pôrodnosť. Úmrtnosť. Prírodný prírastok. Priemerná dĺžka života.</p>	<p>Na základe údajov z rôznych zdrojov porovnať vývoj obyvateľstva vybraných regiónov Zeme, Slovenska a prognózy jeho vývoja z hľadiska rozmiestnenia obyvateľstva, dynamiky obyvateľstva (pôrodnosti,</p>	<p>Sformulovať názor, prečo sú rozdiely v jednotlivých ukazovateľoch medzi vybranými štátmi.</p> <p>Diskutovať o možnostiach predĺženia veku na Slovensku.</p>

	<p>Mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typy.</p> <p>Migrácia obyvateľstva.</p> <p>Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia. Jazyková a religiózna štruktúra obyvateľstva.</p> <p>Kultúra a spôsob života v jednotlivých regiónoch.</p>	<p>úmrtnosti, prirodzeného prírastku).</p> <p>Porovnať Slovensko a štáty Európy a sveta podľa tabuliek v ukazovateľoch: pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, priemerná dĺžka života.</p> <p>Lokalizovať jednotlivé štáty. Definovať mechanický pohyb obyvateľstva a jeho typov s dôrazom na migráciu.</p> <p>Porovnať jazykovú, religióznu štruktúru obyvateľstva jednotlivých regiónov Zeme a Slovenska.</p> <p>Porovnať základné črty jednotlivých náboženstiev a ako ovplyvňujú spôsob života a kultúru v rôznych častiach sveta.</p> <p>Vysvetliť problémy utečencov – príčiny a dôsledky tohto javu.</p> <p>Uviesť príklady kultúrnych pamiatok, aký význam majú kultúrne pamiatky pre zachovanie kultúry jednotlivých skupín obyvateľstva.</p>	<p>Diskutovať o možnosti riešenia spolužitia ľudí rôznych kultúr v jednom štáte, meste, škole alebo triede</p>
<p>EURÓPA, ÁZIA, AFRIKA, AMERIKA, AUSTRÁLIA, SLOVENSKO GEOGRAFIA OBYVATEĽSTVA, SÍDIEL, HOSPODÁRSKA GEOGRAFIA GEOGRAFIA CESTOVNÉHO RUCHU</p>	<p>Ekonomika a obchod v regiónoch</p> <p>Vznik a vývoj priemyselnej výroby. Odvetvia priemyselnej výroby. Súčasná tendencie vývoja priemyselnej výroby.</p> <p>Príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu. Hlavné oblasti koncentrácie priemyselnej výroby.</p> <p>Veľké technické diela.</p> <p>Zahraničný obchod. Export a import.</p>	<p>.</p> <p>Analyzovať príčiny nerovnomerného rozmiestnenia priemyslu.</p> <p>Uviesť príklady priemyselných odvetví a ich rozmiestnenie vo svete.</p> <p>Uviesť príklady technických diel na Zemi a Interpretovať rôzne spôsoby grafického znázornenia grafov zahraničného obchodu na základe exportu a importu vo vybraných regiónoch Zeme.</p> <p>Porovnať zahraničný obchod</p>	<p>Vymodelovať priestor s infraštruktúrou, v ktorom sa môže prevádzať priemyselná výroba ľubovoľného odvetvia.</p> <p>Diskutovať o nich ich význame ale aj vplyve na život ľudí v danej lokalite.</p>

	<p>Teritoriálne zameranie zahraničného obchodu.</p> <p>Európske dopravné systémy Hlavné druhy dopravy. Činitele ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest.</p> <p>Cestovný ruch Možnosti a miesta oddychu a rekreácie na Zemi a na Slovensku.</p> <p>Zimná a letná rekreácia – lokality.</p> <p>Kultúrnohistorické pamiatky.</p> <p>Veľké športové a kultúrne podujatia a púte.</p>	<p>v rôznych regiónoch podľa vybratých dôležitých komodít.</p> <p>Porovnať dopravné systémy (hlavné druhy dopravy). V rôznych častiach sveta a analyzovať činitele, ovplyvňujúce výstavbu dopravných ciest.</p> <p>Charakterizovať regióny Slovenska z hľadiska rozvoja priemyselnej výroby a ich porovnanie.</p> <p>Porovnať možnosti a miesta oddychu a rekreácie na zemi a na Slovensku z hľadiska sezóny a z hľadiska zamerania cestovného ruchu.</p> <p>Charakterizovať najvýznamnejších oblastí zimnej a letnej rekreácie.</p> <p>Opis známych kultúrnohistorických pamiatok vo svete (pamiatky UNESCO).</p>	<p>Navrhnuť itinerár zvolenej cesty na výlet alebo exkurziu.</p> <p>Vytvoriť prezentáciu sídla alebo regiónu.</p> <p>Vytvoriť komplexnú prezentáciu vybraného štátu pre modelovú cestovnú kanceláriu. Na základe tabuliek, grafov, aktualít z médií a IKT skombinovať všetky údaje a charakterizovať rozmiestnenie a dynamiku obyvateľstva v jednotlivých regiónoch sveta.</p> <p>Používať správnu terminológiu z geografie obyvateľstva.</p>
<p>OCHRANA A TVORBA KRAJINY</p>	<p>Človek v krajine. Krajina a jej ochrana, krajina, zložky krajiny a väzby medzi nimi, životné prostredie udržateľný rozvoj.</p>	<p>Opísať krajinu s jej zložkami v okolí školy. Uviesť príklady znečistenia krajiny v rôznych častiach sveta.</p>	<p>Diskutovať o možnostiach skvalitnenia životného prostredia v svojom okolí.</p>
<p>REGIÓNY SVETA</p> <p>Slovensko</p>	<p>Štáty sveta podľa jednotlivých regiónov.</p> <p>Regióny Slovenska (západné Slovensko, stredné Slovensko – juh, sever, východné Slovensko)</p>		<p>Charakterizovať v regiónoch, uviesť informácie o ich historickej, geografickej a kultúrnej charakteristike.</p> <p>Vytvoriť prezentáciu kultúrnych zvyklostí a tradícií vo vybraných štátoch sveta.</p> <p>Vytvoriť prezentáciu</p>

			svojho sídla alebo regiónu na Slovensku. Navrhnuť spôsoby prezentácie Slovenska vo svete.
--	--	--	--

Spracovali: RNDr. Mária NOGOVÁ, PhD.